

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard): Vi kan vel ikke blive ved med at snakke om dette A-udvalg af 1964. Det har sit kommissorium, som den nuværende regering ikke har foretaget ændringer i, og som går ud på, at det skal udarbejde forslag i lovforslags form. Dermed er for så vidt svaret nødvendigvis givet. Lovforslagene vil på et eller andet tidspunkt blive udarbejdet af dette udvalg, og dersom det var helt og aldeles utænkeligt, at regeringen kunne tænke sig at fremsætte sådanne lovforslag, ville man naturligvis have ændret udvalgets kommissorium, men at forpligte sig til at fremsætte nogle lovforslag, som endnu ikke er udarbejdet, er dog vist ikke en praksis, som man heller brugte i den foregående regerings tid.

Hr. Chr. Madsen mente ikke, at disse arbejdsmarkedsnævns opgaver står i det lovforslag, der er fremsat. Det er jeg ærlig talt ikke enig i. Måske skal vi ikke give os til at diskutere det så nøje her, men jeg vil da bede hr. Chr. Madsen om at slå op i lovforslag nr. 94 og se, hvad der står dér. Jeg mener egentlig, at han dér kan finde en hel del af disse ting, som selvfølgelig også er kommenteret i bemærkningerne.

(Kort bemærkning).

Chr. Madsen: Jeg er nødt til at komme med en kort bemærkning; jeg har slået op i lovforslaget, og dér står ganske rigtigt det, jeg har sagt. Det står i et bilag; der står intet i lovforslagets paragraffer om, hvordan arbejdsmarkedsnævnet skal virke. Det er det, jeg har efterlyst og fortsat vil efterlyse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslagene henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om erhvervsrættelig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere.

(Lovforslaget (nr. 97) findes i tillæg A. sp. 2293, fremsættelsen i tidenden sp. 1173).

Anden næstformand (Hanne Budtz): Sammen med denne sag foretages de under punkterne 4 og 5 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om beskæftigelse og uddannelse af unge. (Om bortfald af bestemmelserne om tvungen henvisning).

(Lovforslaget (nr. 98) findes i tillæg A. sp. 2297, fremsættelsen i tidenden sp. 1173).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om ophævelse af bestemmelser om bortfald af unge arbejdsløse understøttelse i visse tilfælde).

(Lovforslaget (nr. 99) findes i tillæg A. sp. 2157, fremsættelsen i tidenden sp. 1173).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Anker Jørgensen: Det er en meget begrænset ændring, der her bliver foreslået af arbejdsministeren med hensyn til uddannelsen af ikke-faglærte arbejdere. Mit parti forstår, at arbejdsministeren vil følge det udvalg, som blev nedsat af den tidligere arbejdsminister, og som jo er kommet til den konklusion, at loven bør forlænges uændret. Motiveringen fra udvalgets og altså også ministerens side er, at man vil afvente den almindelige revision af arbejdsløsheds-kasselovgivningen, som vi netop nu har haft til debat her i folketinget. Der er først og fremmest to ting i denne lov, som man afventer revision af. Det er for det første spørgsmålet om de nye rammer for arbejdsanvisningen og for det andet spørgsmålet om principperne for understøttelse frem imod det, som er målet: en egentlig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i stedet for det nuværende understøttelsesprincip.

Men det af den tidligere arbejdsminister

[Anker Jørgensen.]

nedsatte udvalg har også henstillet andre ting end lige netop disse to. Det har henstillet til arbejdsministeren rent administrativt at sørge for sådanne ændringer, at de unge under 18 år får mulighed for at kunne deltage i uddannelsen for ikke-faglærte, der jo ellers rent principielt først og fremmest drejer sig om ikke-faglærte over 18 år.

En anden ting, som man også henviser til arbejdsministeren, er, at der skal være adgang for faglærte arbejdere, arbejdsledere og selvstændige erhvervsdrivende til at deltage i kursus inden for rammerne af loven om uddannelse af ikke-faglærte.

For de unges vedkommende vil jeg sige, at vi meget billiger en sådan administrativ bestemmelse, for der er ingen tvivl om, at netop de 17—18-årige kan have visse tilpasningsvanskeligheder til arbejdsmarkedet; derfor vil det være særlig hensigtsmæssigt.

Med hensyn til de faglærte, arbejdslederne og de selvstændige erhvervsdrivende har der allerede indarbejdet sig en vis begrænset praksis for, at sådanne deltager i kursus inden for loven om uddannelse af ikke-faglærte, og det vil derfor være ganske hensigtsmæssigt, at man sørger for administrativt at gøre dette til noget helt normalt.

Vi håber, at ministeren vil have held til at finde en god løsning på disse problemer, og jeg vil gerne i det udvalg, der bliver nedsat, høre lidt nærmere om, hvorledes arbejdsministeren har tænkt sig at gennemføre sådanne administrative bestemmelser.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige en lille smule om denne uddannelseslov i øvrigt. Jeg synes for det første, at det er et meget imponerende arbejde, der er udført under loven om uddannelse af ikke-faglærte. Tilslutningen til disse uddannelser har været i stadig stigen. Antallet af brancheudvalg er også øget ganske betydeligt. Vi har nu omkring 25 brancheudvalg, der dækker ca. 80 pct. af hele arbejdsmarkedet for ikke-faglærte, og det vil sige, at vi er kommet meget langt.

Sidst vi drøftede denne lov, var situationen den, at man var lidt utilfreds med — det gav bl. a. jeg udtryk for — at landbrugsområdet endnu ikke havde fået sit særlige brancheudvalg, og at kvinderne ikke i tilstrækkelig udstrækning syntes at deltage i denne undervisning. Nu har vi fået et

landbrugsbrancheudvalg, og vi har konstateret, at kvindernes andel i disse kursus er steget fra 7 til 14 pct.

I det år, der forestår, regner man med at komme op på 18.000 deltagere i uddannelserne; det er en stadig fremadgående tendens, og akkurat det samme gør sig gældende for de faglærte, som får en efteruddannelse.

Der er imidlertid et spørgsmål om investeringerne i uddannelse af ikke-faglært arbejdskraft. Jeg har noteret, at f. eks. Ålborgs specialarbejderskole i den sæson, vi nu står midt i, ikke alene har været fuldt belagt, men at man også har måttet sige nej til et betydeligt antal, som ønskede at deltage i kursusvirksomhed. Man har en meget betydelig venteliste og det til trods for, at man fra Ålborg specialarbejderskole har gjort meget for at klare spidsbelastningen ved et samarbejde, et dygtigt tilrettelagt samarbejde, med den lokale tekniske skole.

Jeg kan også oplyse, at Fyns specialarbejderskole har måttet afvise et betydeligt antal, som har ønsket at deltage i undervisningen, og i en tid, hvor man efterlyser arbejdskraft, som kan sine ting, er det naturligvis uheldigt, at vi ikke kan følge med i udviklingen.

Jeg mener også, at det på denne baggrund er helt utroligt, at regeringen i det hele taget har kunnet tillade sig at overveje nedskæringer og rent faktisk også har foretaget nedskæringer i investeringsplanerne på 2,2 mill. kr. Netop når man betænker, at de borgerlige partier i tide og især i utide har talt om de hæmmende faggrænser på arbejdsmarkedet, om den forfærdelige manglende bevægelighed — vi hørte det også for et øjeblik siden — ja, så må man sige, at det er jo egentlig mærkeligt, at det middel, det værktøj, som kunne bidrage til at nedbryde faggrænserne, som kan bidrage til at skaffe større bevægelighed, at dette middel, som loven om uddannelse af ikke-faglærte rent faktisk er, søger man ikke at udnytte effektivt nok, nej, man gør oven i købet det modsatte, man foretager begrænsninger. Jeg tror, jeg har ret, når jeg siger, at investeringen på ca. 42 mill. kr. i denne uddannelse er en god investering, en investering, som vil forrente sig, og som — det må jeg også have lov at sige til den nuværende

[Anker Jørgensen.]

regering — også vil være udtryk for en erhvervsvenlig politik.

Må jeg omtale et aktuelt eksempel fra Korsør Glasværk. Lige netop i dag konstaterer man i pressen, at Korsør Glasværk har måttet nedlægge en afdeling, hvorved en række kvinder er blevet arbejdsløse. Men en del af disse kvinder har sagt: så må vi omstille os, og så er de taget til København på landtransportarbejderskolen, hvor de nu får en uddannelse som truck- og traktorførere. Jeg tager det som et udtryk for, at ikke alene mændene, men også kvinderne inden for de ikke-faglærtes rækker er indstillet på at udnytte loven, selvfølgelig med henblik på at skaffe sig beskæftigelse, men også, jeg havde nær sagt for at undgå en flytning af arbejdskraft, for at undgå de problemer, der kan være f. eks. med boligspørgsmålet, når man i øvrigt skal til at flytte arbejdskraft. De bliver i et vist omfang på denne arbejdsplads, de kommer blot til noget andet arbejde, og deres uddannelse inden for denne lovs rammer gør det muligt.

Må jeg også nævne en anden ting, som jeg gerne vil bede arbejdsministeren se på. Som bekendt foregår sygemedhjælperuddannelsen på vore hospitaler i arbejdstiden. Der er ikke noget problem på dette område. Derimod er der nogle beskæftigelsesmedhjælpere på hospitaler og andre steder, som ikke kan få lært, hvad de skal lære, fordi det er en væsentligt teoretisk uddannelse; det kan de ikke lære i deres arbejdstid, det skal de lære på særlige kursus. Og hvad byder man dem? Ja, det ligger sådan, at selv om det netop i stor udstrækning er ikke-faglærte, enten det nu er mænd eller kvinder, så kan de ikke komme ind under loven om uddannelse af ikke-faglærte, men man henviser dem til ungdommens uddannelsesfond. Jeg vil gerne bede arbejdsministeren undersøge, eventuelt forhandle med indenrigsministeren for at få undersøgt, hvilke muligheder der er for også at få denne kategori ind under denne lov.

Vi drøfter også under dette punkt, på dagsordenen en ændring i loven om beskæftigelse og uddannelse af unge og også en enkelt paragraf i loven om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring. Det drejer sig om en ophævelse af de særlige beføjelser, der er tillagt de offentlige anvisningskon-

torer med hensyn til at kunne henvise langvarigt arbejdsløse unge imellem 18 og 25 år til f. eks. de arbejdstekniske ungdomsskoler. Det er jo et levn fra en tid, hvor den slags måske var rigtig politik, men man har altså nu erkendt, at det er en overflødig bestemmelse, og at de problemer, der kan være i den forbindelse, nu kan løses inden for rammerne af den almindelige lov om uddannelse af ikke-faglærte arbejdere. Bestemmelserne om, at sådanne unge mennesker kan henvises til den slags kursus, og at man, hvis de ikke vil, kan fratage dem understøttelsen, vil vi nok ganske fredeligt slette i dag, og der vil såmænd ikke være nogen larm om det. Men det er en af den slags bestemmelser, hvis ophævelse på et tidligere tidspunkt kunne have givet anledning til, hvad jeg vil kalde borgerskabets forargelse. Udviklingen har imidlertid vist, at bestemmelserne er overflødige, og jeg vil da gerne takke arbejdsministeren, fordi han følger den tidligere arbejdsminister også på dette felt.

Idet jeg i øvrigt fastholder, at en fortsat udbygning af uddannelsen for ikke-faglærte er noget meget vigtigt, og at regeringen må bidrage til at skaffe de nødvendige midler dertil, giver jeg tilsagn om, at vi sagligt vil drøfte lovforslagene i det udvalg, som vil blive nedsat.

Knud Bro: Jeg vil også gerne udtale påskønnelse af det arbejde, der er gjort inden for området af de to lovforslag, som vi her behandler.

Det er jo rigtigt, at disse lovforslag i allerhøjeste grad drejer sig om et af vort samfunds moderne slagord: mobiliteten eller bevægeligheden, muligheden for at tilpasse sig en ændret struktur på arbejdsmarkedet. Men det stikker vel også dybere, og der er måske mere vingefang over denne lovgivning, end omfanget af den skulle fortælle os. Det er jo nemlig også et spørgsmål om at prøve på at undgå det, som måske er eller vil blive, hvis vi ikke tager os af det, industrisamfundets pris, at nogle ikke vil kunne tilpasse sig, nogle vil ikke kunne følge med, nogle vil ikke mere evne at betjene maskinerne, at styre maskinerne.

Det er overordentlig vigtigt for os, at vi her har en lovgivning med et perspektiv i, der fortæller noget om, at det, der bliver

[Knuud Bro.]

det moderne samfunds pligt og opgave, er at sørge for at etablere en uddannelse, som strækker sig så at sige fra barneårene og hele livet igennem, og som giver os mulighed for at stikke ind overalt i tilværelsen, supplere vor viden eller ændre vore forudsætninger for at deltage i arbejdet. Jeg er derfor personlig ked af, at vi ikke allerede nu kommer videre med denne lovgivning, at vi ikke går videre i perspektivet, at vi ikke former mere på dette område; men det hænger vel sammen med andre ting, det hænger vel bl. a. sammen med hele strukturen på arbejdsmarkedet, som måske også skulle tilpasses, før vi kan gå meget videre; industriforbund og andre ting kunne nævnes. Men det, vi her står med, er altså en forlængelse af loven på baggrund af en indstilling fra arbejdsmarkedets parter, og vi må vel medgive, at sådan som forholdene er, og med den store rolle, arbejdsmarkedets parter faktisk har spillet i denne lovgivning, må vi acceptere, at vi altså må vente endnu en tid med at tage et større skridt fremad, endskønt det er beklageligt. Men vi har jo dog stadig loven, og det har vist sig, at den har virket godt, mange har arbejdet dygtigt og godt under den. Men dette er kun begyndelsen til noget, der vil vokse, og som skal vokse sig meget større i den kommende tid.

Om det andet forslag, forslag til lov om ændring af lov om beskæftigelse og uddannelse af unge, skal jeg ikke sige meget, blot at jeg er ganske enig med den foregående taler, når han sagde, at den adgang til tvangshenvisning, som findes i lovens § 13, nu kan ophæves — tallene viser det; fra 1966-67 var der kun 8 tvangshenvisninger — men også jeg vil gerne holde mig til princippet: det er en forkert fremgangsmåde, den hører ikke hjemme i vor tid.

Jeg skal i øvrigt ikke sige meget om dette forslag. Man kunne måske godt have taget op til overvejelse og diskussion her i dag, om man skulle have lagt disse lovbestemmelser ind under lov om uddannelse af ikke-faglærte, men man har altså ønsket at støtte sig til ungdomsudvalgets sagkundskab, og jeg skal ikke gøre nogen yderligere bemærkninger herom.

Jeg vil blot fremhæve, at i denne lovgivning har vi som et supplement til den før

omtalte lov en mulighed for en erhvervs-mæssig stabilisering af unge fra det 18. til det 24. år, unge, som ikke har fået en tilstrækkelig skolemæssig uddannelse, og som vi måske her har mulighed for både personlig og socialt at give en ny start, kunne man næsten sige, men i hvert fald at give dem forøgede muligheder for at klare sig og for at nå dertil — hvad der måske er det vigtigste — at man behersker noget, at der er noget, man kan, at der er brug for én på et område.

Det sidste forslag skal jeg ikke omtale. Det hænger jo nøje sammen med det foregående.

Robert Christensen: De ændringer, der skal ske i de 3 love, vi her har til behandling, er jo af teknisk karakter. De består i, at man fjerner en bestemmelse om revision og ophæver adgangen til en tvangshenvisning til disse uddannelser og til noget, man kunne kalde en straffeekspedition: at man kan nægte udbetaling af understøttelse, hvis henvisningen ikke følges. Om det sidste vil jeg gerne på venstres vegne sige, at det må jo være noget, der hører hjemme i en tid så fjern, at der var nogen, der troede, at der var var nogen, der ikke ret gerne ville bestille noget. Det tror vi ikke på, og derfor vil vi meget gerne være med til at fjerne dette.

Der er i bemærkningerne til det første af lovforslagene omtalt en betænkning fra et udvalg, og det giver mig anledning til nogle ganske få principielle bemærkninger. Jeg vil gerne med hensyn til kursusafgiften sige, at vi finder det rigtigt, at der ikke er nogen sådan. Det er jo et princip, vi efterhånden arbejder os frem imod i al uddannelse, at uddannelse skal være gratis; men da det har vist sig i praksis, at der er nogle, der søger optagelse til flere kursus samtidig, er det vel rigtigt med et depositum, som senere tilbagebetales.

Det er vistnok også rigtigt, at der har været en noget usmidig forretningsgang med tilmelding til disse kursus. Jeg har selv prøvet at have med sådan et kursus at gøre og ved, at nogle af ansøgerne ikke får besked, om de kan optages, før kursus er langt fremme eller i enkelte tilfælde endda er afsluttet. Derfor er det nok rigtigt, at disse nye arbejdsanvisningskontorer, hvortil vi

[Robert Christensen.]

formoder der knyttes en erhvervsvejledning, får muligheder for denne administration.

Vi mener også, det er rigtigt, at der kan oprettes kursus i lokale områder; vi tænker både på Nord- og Vestjylland. Jeg kender et eksempel i øjeblikket med en lille landkommune, der har 3 virksomheder, hvoraf den ene har lukket og den anden kører på halv kraft. Det er jo et område, hvor det er væsentligt, at der hurtigt kan sættes ind med en oplæring eller en omskoling, så disse mennesker hurtigt kan finde arbejde et andet sted.

Jeg mener også, det er rigtigt, at faglærte og arbejdsledere har adgang til videre uddannelse; de skulle jo da i hvert fald gerne kunne lige så meget som de ansatte, som de skal lede. Men jeg vil her gøre opmærksom på, at der er jo en del brancher, der selv opretter kursus for videreuddannelse af de folk, de har ansat som arbejdsledere; vi skal vel ikke forhindre, at det kan fortsætte?

Med hensyn til de unge under 18 år, som kan henvises til disse skoler, vil jeg gerne sige, at det har vi ikke noget imod. Men jeg vil dog gøre opmærksom på, at det kan jo virke som en konkurrence, hvis disse unge skulle søge anden uddannelse. De, der søger en faglig lære, må jo i ret lang tid gå for en meget lille indtjening, medens de ikke-faglærte tjener en større løn, og alligevel kan de få godtgørelse for tabt arbejdsfortjeneste under et kursus. Vi vil gerne se lidt på det, og så vil jeg sige til ministeren, at for øvrigt glæder vi os til forhåbentlig inden ret længe også at få lov at se på en ny lærlingelov.

Vi mener også, der må være adgang for selvstændige til at komme på disse kursus. Der er jo visse selvstændige, der trænger til at lære noget i deres fag, og det skal de have lov til. Men her vil jeg gøre opmærksom på, at der er visse selvstændige, der har det sådan, at de ikke kan være hjemme fra, uden at de må leje arbejdskraft til at gøre deres arbejde; derfor må det være en selvfølge, at også disse selvstændige kan få en form for erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Jeg kan ikke lade være med at nævne, at socialforskningsinstituttet for nylig har lavet en undersøgelse i Ringkøbing amt,

som viste, at der var 20 pct. af landmændene, der gerne ville forlade deres erhverv og ind et andet sted, men de havde ikke nogen muligheder, de havde ikke lært noget, eller måske kunne det, de havde lært, ikke bruges i et andet fag. Jeg tror ikke alene, det gælder landmænd; jeg tror, der er mange virksomhedsindehavere, småhåndværkere og handlende, måske også folk inden for transporterhvervene, jeg tror, der er en hel masse mennesker i selvstændige erhverv, der gerne vil lære for at kunne skifte erhverv, og hvorfor skulle vi ikke række dem en hjælpende hånd, så de også kan blive forsørgt eller delvis forsørgt, mens de får en oplæring, de kan bruge til noget andet.

Med disse bemærkninger vil jeg gerne give tilsagn om, at vi vil deltage meget villigt i arbejdet i det udvalg, vi formoder bliver nedsat.

Erik Hansen (Ålborg amt): Må jeg indledningsvis om de 3 foreliggende lovforslag sige, at det jo her drejer sig for de væsentligste områders vedkommende om revisionsbestemmelser, som udskydes eller ophæves. Der er på denne baggrund måske ikke anledning til at fremkomme med særlig omfattende bemærkninger til disse lovforslag. Men jeg vil dog gerne gøre nogle bemærkninger om enkelte af dem.

Om lovforslaget om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte vil jeg sige, at i betænkningen fra det udvalg, som har arbejdet med lovens revision, er der peget på problemer, som det nok er værd at være opmærksom på allerede på nuværende tidspunkt i så god tid som muligt forud for det endelige arbejde med lovrevisionen. Det, jeg her først og fremmest tænker på, er problemet om godtgørelse for tabt arbejdsfortjeneste. Den foregående ordfører, hr. Robert Christensen, var inde på det samme problem, og jeg tror, det er noget, som vi må have lagt frem, når vi skal til at drøfte disse ting videre. Det er jo sådan, at mens disse ting overvejes, sker der noget ude i erhvervslivet; der sker det, at flere erhvervsgrupper end tidligere har behov for at få adgang til disse uddannelser; jeg tænker her bl. a. på folk i selvstændige erhverv, uanset om de er landmænd, detailhandlere eller håndværkere.

[Erik Hansen (Ålborg amt).]

Hvad angår landmændene, er det jo sådan, at mange eksperter fra mange sider i øjeblikket mener at kunne løse problemet omkring landbruget.

Det system, man her bygger på, systemet med korte kurser, kurser af 3 ugers varighed, altså byggeklodssystemet, er jo meget smidigt og kan tilpasses næsten alle uddannelsesformer. Jeg er enig i, hvad der står i lovforslagets bemærkninger, at der også bør gives unge under 18 år adgang til disse uddannelser.

Uddannelsesloven for ikke-faglærte tager jo for det første sigte på at støtte dem, der har behov for en videregående uddannelse end den, de har erhvervet i ungdommen, men den tager også sigte på at støtte dem, som har behov for et erhvervsskifte. Man må være opmærksom på, at når erhvervsskifteproblemet melder sig, kan baggrunden for dets opståen være af forskellig art. Der kan være den baggrund, at det kan være umuligt at fortsætte med den hidtidige beskæftigelse inden for det pågældende geografiske område. Ministeren har jo, som ministeren nævnte tidligere i dag, været på rejse, ikke udenlands, men til områder så langt væk som Nordjylland, områder, som undertiden kan føle, at de ligger uden for den normale interessesfære for denne hovedstad. Se, i Ålborgområdet hjælper det jo ikke meget, at en eller anden går på skole for at supplere sin uddannelse, det hjælper ikke, at man supplerer sin uddannelse f. eks. inden for byggefag af en eller anden art, hvis der i øvrigt ikke findes beskæftigelsesmuligheder inden for byggefagene. Jeg skal ikke sige meget om behovet for egnsudvikling, det er berørt i dag, men det hjælper altså ikke, at man dyrker uddannelse på uddannelse, hvis der ikke samtidig skabes beskæftigelsesmuligheder.

Foruden den geografiske baggrund og den erhvervsmæssige baggrund, når fag uddør, er der også noget andet, måske ofte for lidt påagtet, der kan være grundlag for,

at der skiftes erhverv. Det er problemet om trivsel på arbejdspladsen. Nok drøftes i denne tid fra mange sider og meget stærkt demokratiet på arbejdspladsen, men jeg tror, man også skal være opmærksom på, at det hænder, at nogen bliver træt af beskæftigelsen inden for et fag, og at det egentlig ikke er faget, de er ked af, men de arbejdsvilkår, de trivselmuligheder, som eksisterer inden for fagområdet.

Der er grund til at være opmærksom på disse ting, og jeg vil bede den højtærede arbejdsminister være opmærksom på, at der for år tilbage på foranledning af den daværende arbejdsminister blev nedsat et udvalg, der skulle undersøge klimaet på arbejdspladsen. Jeg tror, at dette udvalgs arbejdsopgaver har fået fornyet aktualitet ikke bare inden for den private sektor, men også inden for den offentlige.

Må jeg om lovforslaget vedrørende beskæftigelse og uddannelse af unge sige, at her står vi jo over for en lovgivning, som stammer fra en tid, hvor vi her i landet havde umådelig store arbejdsløshedsskarer, nemlig fra perioden fra 1933 op til efterkrigstiden. Da man startede denne tidlige lovgivning, gjorde man det ud fra såkaldt beskæftigelsesmæssige grunde. Nu er der det at tænke på, når man taler om beskæftigelse, at beskæftigelse som sådan er der jo ikke rigtig nogen landvinding i. Beskæftigelse er jo, som et medlem af dette høje ting for år tilbage udtalte fra denne talerstol, noget, man sætter børn til for at engagere dem; men voksne mennesker skal have et godt, reelt arbejde. Jeg er ganske enig heri og dermed enig i, at det nye, der lå i loven af 1960 om erhvervsmæssig undervisning af disse unge, er der et behov for. Der er behov for at støtte de unge, som har en utilstrækkelig uddannelsesbaggrund, og der er behov for at støtte de unge, som af sociale og personlige grunde har vanskeligheder med at klare sig.

Af de fire skoler, som denne lov omfatter, kendes jo bedst Koføeds skole, der udfører et arbejde, som vist — på trods af vel-

[Erik Hansen (Ålborg amt).]
standen og på trods af ligheden i vort samfund — alligevel ingen vil være foruden.

Jeg skal føje til, at jeg er enig i forslaget om, at reglerne om offentlig henvisning med udsigt til at tabe retten til arbejdsløshedsunderstøttelse, hvis man siger nej, skal bortfalde. Det hører ligesom ikke vor tid til, og det er vel rimeligt, at man forlader det.

Jeg er opmærksom på, at et mindretal i det udvalg, som arbejder med denne lovgivning, har peget på, at det vel er et spørgsmål, om det er rimeligt, at man fortsætter med at have en selvstændig lov på dette område og dermed et udvalg, som følger denne lovgivning. Jeg ser, at ministeren har den opfattelse, at man nu skal køre videre en tid og så tage denne lov op til revision og se, om den skal fortsætte. Jeg er ikke helt uenig med det mindretal i udvalget, som har det synspunkt, at tiden vist også på det område kunne give anledning til, at man samler bestemmelserne i én lov, altså loven om uddannelse af ikke-faglærte.

Lovforslaget om henvisning af disse unge er jo et konsekvensforslag i forhold til det foregående, og det er derfor rimeligt at anbefale det.

Må jeg til slut sige på det radikale venstres vegne, at vi kan støtte de her foreliggende forslag, og vi vil med megen interesse deltage i det udvalgsarbejde, som måtte følge. Når interessen for at deltage i dette udvalgsarbejde er særlig stor, er det, fordi der på forskellige områder er peget på nydannelser, som vel ikke kan afklares i udvalgsarbejdet, men nok tages op. Jeg har personlig med megen opmærksomhed læst bemærkningerne om en udbygning af erhvervsvejledningen. Loven herom stammer jo fra 1961 og omfatter arbejdsområder, der nødvendig må trædes for nær, fordi andre arbejdsopgaver kommer til.

Chr. Madsen: Det er nok rigtigt, som der står i den betænkning, der er udleveret i forbindelse med det foreliggende lovforslag, at revisionen af loven om uddannelse af ikke-faglærte bør udsættes, indtil man finder ud af, hvad man egentlig vil gøre med hele det store område. Når man lever i et om-

råde, hvor arbejdsløsheden viser sit hæslige ansigt og har gjort det i mange, mange år, og ser, hvordan mennesker higer efter uddannelse for at få en beskæftigelse, så får man naturligvis en anden stilling til det pågældende lovforslag, end man ellers får. Det tror jeg godt man kan sige gør sig gældende for næsten alle mennesker.

Der var en pædagog engang, der sagde, at uddannelsen i vort land må opbygges som byggeklodser, sådan at man fra sine unge år kunne samle byggeklodser og blive ved med det hele livet igennem. Med disse byggeklodser skulle man kunne gå ind i en hvilken som helst uddannelse, selv den højere uddannelse, når man havde samlet klodser nok. Det er vel egentlig det, sagen drejer sig om. Man skal opbygge en ungdomsskolelovgivning, man skal have specialarbejderskoler, man skal have efteruddannelsesskoler for faglærte og andre, og det enkelte menneske skal samle uddannelser, så han ikke kommer ind i en bås, han ikke kan komme fra igen.

Disse uddannelser skal man kunne samle hele livet igennem. Det siger betænkningen noget om, og jeg vil håbe, det kan give anledning til, at vi i udvalget kommer til at beskæftige os noget mere med de mange problemer og i hvert fald kan nå frem til, at det pålægges arbejdsministeren eller en anden minister inden for en kort tid at finde ud af, hvad der skal gøres med vor erhvervsuddannelse her i landet. Det finder jeg må være rimeligt på nuværende tidspunkt, og jeg finder det især rimeligt, at man gør noget alvorligt ud af det, når det gang på gang erkendes, at arbejdsløsheden bl. a. kan bekæmpes ved mere uddannelse.

Med hensyn til lovforslaget om beskæftigelse og uddannelse af unge arbejdsløse synes jeg, det er godt, at bestemmelsen om tvungen henvisning falder bort. Men den væsentlige årsag til, at man foreslår, at den falder bort, er vel, at man har fundet ud af, at der foreligger en international konvention, som landet har tiltrådt, og hvori der står, at den slags tvangshenvisninger kan man ikke anvende, hvis man skal overholde konventionens bestemmelser.

De to andre forslag er jo konsekvensforslag. Vi kan give tilslutning til forslagene, som de foreligger, og vil arbejde meget

[Chr. Madsen.]

interesseret i særdeleshed med spørgsmålet om erhvervsmæssig uddannelse for ikke-faglærte arbejdere.

Hanne Reintoft: Vi kan støtte disse lovforslag. Omskøling og videreuddannelse er ganske rigtigt et meget aktuelt problem, og vi ser gerne, at disse uddannelsesmæssige foranstaltninger udbygges yderligere, ligesom vi gerne ser, at de forskellige uddannelsesmuligheder bliver større. Uddannelse af disse samfundsgrupper er mindst lige så vigtig som så megen anden uddannelse, selv om den ikke altid nyder så megen respekt og så megen interesse i offentligheden.

Vi kan også med meget stor tilfredshed anbefale gennemførelsen af forslaget om ophævelse af straffebestemmelserne for unge. Bestemmelserne har jo en formulering, der har givet en administrativ myndighed uden særlig juridisk sagkundskab mulighed for at straffe unge ufaglærte arbejdere økonomisk i et sådant omfang, at det har været helt uacceptabelt. I realiteten skal der begås uoverordentlig alvorlige forseelser som f. eks. vedvarende negligering af en offentlig myndigheds lovhjemlede henstillinger eller anvisninger for at blive idømt f. eks. dagbøder, der økonomisk rammer lige så hårdt som det, at man fratager en ung hans arbejdsløshedsunderstøttelse.

Hertil kommer, at bestemmelsen i § 17, stk. 1, nr. 12, vel næsten kunne regnes for en udvidelse af undervisningspligten for disse unge ufaglærte, der tilfældigvis var blevet arbejdsløse.

Vi tilsiger altså ministeren støtte til at fjerne disse urimelige bestemmelser, der aldrig skulle have haft lov til at snige sig ind i arbejdsløshedsloven, og kan støtte lovforslagene som helhed.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard): Jeg kan kort takke for tilslutning til de 3 lovforslag. Det er jo utvivlsomt en betydelig udvikling af de uddannelsesinstitutioner og uddannelsesområder, det drejer sig om, vi må se i møde i de kommende år; og det er kun en god ting, at det kan ske i enighed mellem alle partier her i tinget. Det vil jo fremme den gunstige udvikling.

Jeg har kun et par enkelte bemærkninger at gøre til hr. Anker Jørgensen, der var inde på at beklage nedskæringen på de berømmelige 2,2 mill. kr. i investeringer i de skoleformer, der her er tale om. Jeg redegjorde temmelig koncist for disse ting under tredje behandling af finanslovsforslaget, og hvis hr. Anker Jørgensen havde været opmærksom på det, tror jeg ikke, at bemærkningerne om tidlig sparsommelighed ville være fremkommet ved denne lejlighed.

Hr. Erik Hansen (Ålborg amt) var inde på sammenhængen mellem de spørgsmål, der ligger i den erhvervsmæssige uddannelse af ufaglærte og ligeledes af de helt unge, og så trivselsproblemet på arbejdspladsen. Der er jo, som hr. Erik Hansen (Ålborg amt) også nævnte, nedsat et såkaldt klimaudvalg, det blev nedsat i september 1966, og jeg skal henlede udvalgets opmærksomhed på de betragtninger, hr. Erik Hansen (Ålborg amt) har været inde på.

Endelig var der det spørgsmål — det blev også nævnt af hr. Erik Hansen (Ålborg amt) — om man ikke burde indarbejde loven om beskæftigelse og uddannelse af unge i loven om uddannelse af ikke-faglærte. Det er jo et spørgsmål, hvorom der har været lidt uenighed i det udvalg, der har udarbejdet lovforslaget. Jeg kan derom sige, at det er et spørgsmål, som jeg gerne vil have for øje fremover til vurdering. Foreløbig vil jeg altså, som det også fremgår af fremsættelsen af lovforslaget, samle de 2 skoleformer under den samme administration, nemlig sekretariatet for uddannelsesrådet for ikke-faglærte.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at de 3 lovforslag henvises til det udvalg, som tinget har besluttet at nedsætte vedrørende de to foregående sager på dagsordenen. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om universiteternes udbygning.

(Lovforslaget (nr. 96) findes i tillæg A, sp. 2317, fremsættelsen i tidenden sp. 1177).

Lovforslaget sattes til forhandling.

K. B. Andersen: Efter reglerne skal man jo ved et lovforslags første behandling holde sig til de principielle linjer, og det er der særlig grund til at efterleve ved det lovforslag, vi her behandler. Det rummer en række detailproblemer af ikke ringe betydning for den daglige tilværelse på vore universiteter og læreanstalter, som i hvert tilfælde i første omgang egner sig bedst til en nærmere drøftelse i udvalg.

Men når vi skal holde os til principperne, vil jeg gerne sige straks og — for at tale i statsministersprog — sige det helt klart, at dette forslag er et dårligt forslag, og det er et utilstrækkeligt forslag, og jeg vil gerne benytte dette forslag til at fortælle den interessante historie om planlægningen, der blev væk under slaget på Trefoldigheden.

Spørgsmålet om universiteter ude i landet, nye centre, begyndte jo med, at undervisningsminister Helveg Petersen i forbindelse med Odenseloven i 1964 gav udtryk for, at der var brug for yderligere 3 universiteter à ca. 5.000 pladser. Samtidig bad man om at få nedsat et planlægningsråd, og hvis jeg nu ville være giftig — det vil jeg ikke, for det er min natur fjernt — så ville jeg sige: et råd til at finde ud af, hvor mange universiteter vi skulle have, og hvor mange pladser de skulle have. Vedrørende Sønderjylland specielt, eller Sydjylland, blev det fremhævet af undervisningsministeren gentagne gange under behandlingen, at der var ikke noget i vejen for, at man kunne begynde opbygningen af et humanistisk fakultet i Sydjylland meget snart. I det hele taget aktualiserede daværende undervisningsminister Helveg Petersen meget stærkt spørgsmålet om opbygning ude i landet og udtalte over for udvalget, at man måske allerede samme efterår kunne begynde at bygge op i det sydlige Jylland.

Det næste, der sker, er så, at det planlægningsråd, der ikke var nedsat, da jeg blev minister, blev nedsat nogenlunde kort efter,

i december 1964. Et lille år efter, i november 1965, modtog jeg en henvendelse fra en række folketingsmedlemmer fra det sydlige Jylland, der meget stærkt henstillede, at man nu hurtigt fik truffet beslutning. Blandt underskriverne var daværende folketingsmand, nuværende udenrigsminister Poul Hartling — så vidt jeg erindrer i hvert tilfælde — og også den nuværende fiskeri- og Grønlandsminister hr. A. C. Normann, der stærkt henstillede, at man allerede i samlingen 1965-66 fik klaret problemerne.

Denne henvendelse blev oversendt til planlægningsrådet, og planlægningsrådet fandt det vigtigt hurtigt at få slået fast, hvor de nye centre ude i landet skulle ligge. Det, der jo hele tiden har været planlægningsrådets synspunkt — et synspunkt, som jeg tror alle har været enige i, helt bortset fra hvad der i øvrigt kunne skulle — var, at man skyldte de forskellige egne ude i landet besked; de kommuner, der skulle sikre arealer, forberede lokale investeringer og passe disse ting ind i en regionsplanlægning, dem skyldte man besked. Derfor kom planlægningsrådet også med en indstilling i december 1965 — jeg fik først bilagene i februar 1966, men lad det nu ligge — hvori man pegede på Roskildeegnen, på Esbjerg-Ribeområdet og på Ålborgområdet som de steder, hvor de nye centre burde ligge. På baggrund af denne indstilling fra planlægningsrådet blev der så fremsat forslag her i tinget i foråret 1966, hvor den daværende regering sagde: vi er enige i, at der vil være behov for tre nye universitetscentre, planlægningsrådet har peget på denne placering, selve spørgsmålet om placeringen fremlægger vi til fri forhandling i tinget, men vi er enige i, at afgørelsen bør træffes nu, og vi er enige i, at disse tre centre vil der være behov for inden udløbet af dette århundrede. Imidlertid kunne forslaget ikke færdigbehandles, for der manglede den helt væsentlige forudsætning, der hed planlægningsrådets planskitse; derfor måtte udvalget sådan en lille smule træde vande i foråret 1966.

Forslaget blev så genfremsat af den tidligere regering i efteråret 1966, idet vi håbede snart at få materialet fra planlægningsrådet. Imidlertid gik hele samlingen 1966-67 med at vente på, at planskitserne skulle komme; der var forskellige universitetsbesøg, og